

Stanovisko habilitační komise k návrhu na jmenování docentem

Masarykova univerzita

Fakulta Pedagogická fakulta MU

Habilitační obor Pedagogika

Uchazeč Mgr. Petr KNECHT, Ph.D.,

Pracoviště Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity

Habilitační práce Knecht, P. (2014). *Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problémů v učebnicích a ve výuce zeměpisu*. Brno: Masarykova univerzita. 207 s. ISBN 978-80-210-7651-8.

Složení komise

Předseda prof. PhDr. Vlastimil ŠVEC, CSc.,
Masarykova univerzita – Pedagogická fakulta

Členové

prof. PhDr. Jiří MAREŠ, CSc.,
Univerzita Karlova v Praze – Lékařská fakulta v Hradci Králové

prof. PhDr. Eliška WALTEROVÁ, CSc.,
Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta

doc. Mgr. Jana POLÁCHOVÁ VAŠŤATKOVÁ, Ph.D.,
Univerzita Palackého v Olomouci – Filozofická fakulta

doc. PaedDr. Petr URBÁNEK, Dr.,
Technická univerzita v Liberci – Fakulta přírodovědně-
humanitní a pedagogická

Stanovisko habilitační komise:

Hodnocení vědecké kvalifikace uchazeče

Vědeckou kvalifikaci začal uchazeč nabývat v průběhu doktorského studijního programu Pedagogika, obor Pedagogika. Úspěšným absolvováním doktorského studia získal vědecký titul Ph.D., a to obhajobou disertační práce *Pojmy v učebnicích zeměpisu a jejich přiměřenost věku žáků*. Již v této práci se začala projevovat mezioborová orientace uchazeče – jeho teoretická a výzkumná aktivita se pohybovala mezi didaktikou geografie a pedagogikou. Postupně se uchazeč výrazněji orientoval na obecnější didaktické problémy (zejména teorii kurikula), aniž při tom ztrácel ze zřetele specifické, oborově didaktické otázky. Zájem o vědeckovýzkumnou činnost se projevoval jeho zapojováním do grantových projektů. V letech 2006-2011 se podílel na řešení významného projektu *Centrum základního výzkumu školního vzdělávání*. Byl řešitelem projektu GA ČR *Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problémů v učebnicích a ve výuce* (2012-2014). V současné době je členem řešitelského týmu dvou projektů GA ČR (*Utváření didaktického vědění pro rozvíjení kvality výuky 2014-2016*, *Mezi akceptací a rezistencí: vnímání kurikulárních změn učiteli 2015-2017*). Podílel se také na řešení dalších, zejména interních projektů PdF MU (16 projektů); zaměřoval se v nich především na projektování a realizaci kurikula. Řešením projektů se vědecká kvalifikace

uchazeče prohlubovala, a to nejenom v oblasti metodologické, ale i v jeho stále širším zapojování do týmové spolupráce.

Obsahově se vědecké aktivity uchazeče týkají několika oblastí - kromě již zmíněné kurikulární problematiky je to výzkum učebnic a výzkum v didaktice geografie. Některé výzkumy zasahují také do oblasti pedeutologické, zejména již zmíněný grantový projekt *Utváření didaktického vědění pro zlepšení: rozvíjení kvality výuky*.

Výsledky své vědecké činnosti uchazeč prezentoval především formou knižních, časopiseckých a sborníkových prací. Je autorem jedné monografie *Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problémů v učebnicích a ve výuce zeměpisu*. Na šesti odborných knihách participoval jako spoluautor. Je autorem nebo spoluautorem sedmnácti kapitol v odborných knihách, z nichž šest je uveřejněno ve světovém jazyce. Autorsky se podílel na pěti článcích registrovaných v databázích SCOPUS nebo ERIH. Šest studií publikoval v českých recenzovaných časopisech, 23 příspěvků uveřejnil ve sbornících, z nichž dva jsou zařazeny v ISI Proceedings.

Další formou prezentace vědecké činnosti uchazeče jsou tuzemské a zahraniční konference (Německo, Rakousko, Velká Británie, Švédsko, Norsko, Finsko, Řecko a Slovensko). Na nich přednesl 35 příspěvků, z toho 11 v anglickém jazyce a 4 v německém jazyce. Vědeckou kvalifikaci si uchazeč prohluboval řadou stáží v zahraničí (Rakousko, Německo, Polsko, Španělsko, Portugalsko, Řecko).

P. Knecht je v odborných kruzích uznávanou autoritou. Svědčí o tom, mimo jiné, citace jeho prací. Dosud bylo zaznamenáno 7 citací ve WoS, 7 ve SCOPUS a dalších 189 citací publikovaných prací uchazeče. Uchazeč přednesl pět vyžádaných přednášek, z toho dvě na Slovensku. Významné je také jeho členství v redakčních radách vědeckých časopisů a orgánech odborných společností. V současné době je vedoucím redaktorem a předsedou redakční rady časopisu *Pedagogická orientace* (indexován v databázi ERIH), členem redakční rady časopisu *Review of International Geographical Education Online* (vydavatel Eskisehir Osmangazi University, Turkey), členem výboru *České asociace pedagogického výzkumu* a vedoucím redaktorem *Bulletinu ČAPV*, členem hlavního výboru *České pedagogické společnosti* a členem *Expertní skupiny pro geografické vzdělávání MŠMT ČR*. Za výraz ocenění vědeckou komunitou lze považovat stipendium, které získal v letech 2006 a 2014 na *Georg Eckert Institute for International Textbook Research* (Braunschweig, Německo). Rozsáhlá je recenzní činnost uchazeče.

Závěr: Vědecká kvalifikace uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Pedagogika na MU.

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Uchazeč pedagogicky působí na Pedagogické fakultě MU (od roku 2008) a na částečný úvazek také na Základní škole Kotlářská v Brně, kde vyučuje zeměpis. Těžištěm pedagogického působení uchazeče na pedagogické fakultě je jeho výuková a konzultační činnost. V magisterském studiu se podílí na přednáškách z *Obecné didaktiky* a vede semináře z tohoto předmětu. Ve studiu učitelství zeměpisu pro ZŠ garantuje předmět *Učebnice*, který také vyučuje. Vedl šest diplomových prací, které byly úspěšně obhájeny. Řadu diplomových prací oponoval. Je spoluautorem rozsáhlého e-learningového kurzu z obecné didaktiky, textu *Standardy geografického vzdělávání v Česku, na Slovensku a v USA: Necháme se inspirovat?* a textu *Through the eyes of children. The implementation of a European dimension by peer learning in primary school*, který byl vydán v Berlíně. Je autorem nebo spoluautorem řady popularizačních textů. Čtyři pedagogické texty byly citovány jinými autory.

Uchazeč působí jako člen komisí pro státní závěrečné zkoušky v oborech Pedagogické asistentství pro ZŠ, Obory se zaměřením na vzdělávání, Lektorství cizího jazyka, Učitelství praktického vyučování, Učitelství pro základní a jazykové školy a Učitelství pro střední školy.

Podílí se na inovaci pedagogicko-psychologického modulu v navazujícím magisterském programu Učitelství pro základní školy a Učitelství pro střední školy. V něm je jedním z garantů předmětu Školní pedagogika.

Významný je Knechtův podíl v doktorském studijním programu Pedagogika. Přednáší doktorandům (zejména kurikulární problematiku) a konzultuje jejich disertační práce (dosud byl konzultantem u šesti doktorandů). Je zapojen do metodologických seminářů pro uchazeče o doktorské studium, ale i pro doktorandy. Uchazeč patří mezi náročné, ale zároveň oblíbené vysokoškolské učitele, jak to např. dokládají opakovaná studentská hodnocení.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Pedagogika na MU.

Hodnocení habilitační práce uchazeče

Komise se seznámila s obsahem všech tří odborných posudků habilitační práce a dospěla k těmto závěrům:

Pokud jde o aktuálnost námětu, práce zkoumá, nakolik deklarovaný požadavek rozvíjet žákovské kompetence řešit problémy skutečně proniká do učebnic a skutečně se stává součástí každodenní výuky. Jde o téma, které v domácím výzkumu není řešeno, a přitom je velmi důležité. Zvolený přístup řešení staví na výborné znalosti rozsáhlého souboru domácí i zahraniční literatury (nejen anglicky, ale též německy psané). Habilitační práce teoreticky analyzuje pojmy, které jsou pro zvolené téma důležité (kompetence, problém, řešení problému, problémová výuka, učební úloha a problémová učební úloha). Za velmi cenný lze považovat autorův trojdimenzionální model příležitostí žáků k rozvíjení kompetence k řešení problémů. Třebaže byl zpracován na modelu zeměpisného učiva, má zřejmě obecnější platnost. Metodologicky se výzkumná část opírá o deskriptivně-analytický a explanační přístup.

Pokud jde o kvalitu a původnost výsledků, práce předkládá výsledky kvantitativního i kvalitativního zkoumání jak kurikula (zejména učebnic), tak procesu výuky, a to na modelu kurikula fyzického zeměpisu a výuky zeměpisu na základní škole. Jde o originální postup a výsledky jím získané jsou nové a současně varující. Práce poukazuje na nízkou kognitivní náročnost současných úloh v učebnicích zeměpisu i na minimální výskyt problémových situací ve zkoumaných hodinách zeměpisu. Nutno ocenit, že autor se nedopouští nadměrného zobecňování a diskutuje i limity zvoleného přístupu.

Závěr: Úroveň habilitační práce uchazeče **plně odpovídá** požadavkům standardně kladeným na habilitační práce v oboru Pedagogika na MU.

Výsledek tajného hlasování komise

počet členů komise	5
počet členů komise přítomných hlasování	5
počet odevzdaných hlasů	5
z toho	
kladných	5
záporných	0
neplatných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a úrovně habilitační práce uchazeče předkládá komise Vědecké radě Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity návrh

jmenovat uchazeče docentem v oboru Pedagogika.

na zastavení řízení.

prof. PhDr. Vlastimil ŠVEC, CSc.,

prof. PhDr. Jiří MAREŠ, CSc.,

prof. PhDr. Eliška WALTEROVÁ, CSc.,

doc. Mgr. Jana POLÁCHOVÁ VAŠŤATKOVÁ, Ph.D.,

doc. PaedDr. Petr URBÁNEK, Dr.,

Brno, 6. 1. 2016